

MATEMAATIKA AINEVALDKOND

Lisa 3

Matemaatikapädevus

Matemaatikapädevus tähendab matemaatiliste mõistete ja seoste tundmist, suutlikkust kasutada matemaatikat temale omase keele, sümbolite ja meetoditega erinevate ülesannete modelleerimisel nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades.

Matemaatikapädevus hõlmab üldist probleemi lahendamise oskust, mis sisaldab oskust probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideed analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida. Matemaatikapädevus tähendab loogilise arutlemise, põhjendamise ja tõestamise ning erinevate esitusviiside (sümbolite, valemite, graafikute, tabelite, diagrammide) mõistmise ja kasutamise oskust. Matemaatikapädevus hõlmab ka huvi matemaatika vastu, matemaatika sotsiaalse, kultuurilise ja personaalse tähenduse mõistmist.

Üldalused

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli matemaatikaõpetusega taotletakse, et õpilane

- 1) arutleb loogiliselt, põhjendab ja tõestab;
- 2) modelleerib looduses ja ühiskonnas toimuvaid protsesse;
- 3) püstitab ja sõnastab hüpoteese ning põhjendab neid matemaatiliselt;
- 4) töötab välja lahendusstrateegiaid ja lahendab erinevaid probleemülesandeid;

- 5) omandab erinevaid info esitamise meetodeid;
- 6) kasutab õppides IKT-vahendeid;
- 7) väärtustab matemaatikat ning tunneb rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
- 8) rakendab matemaatikateadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus.

Õppeaine kirjeldus

Põhikooli matemaatikaõpetus annab õppijale valmisoleku mõista ning kirjeldada maailmas valitsevaid loogilisi, kvantitatiivseid ja ruumilisi seoseid.

Matemaatikakursuses omandatakse kirjaliku, kalkulaatoril ja peast arvutamise oskus, tutvutakse õpilast ümbritsevate tasandiliste ja ruumiliste kujundite omadustega, õpitakse kirjeldama suurustevahelisi seoseid funktsioonide abil ning omandatakse selleks vajalikud algebra põhioskused.

Saadakse esmane ettekujutus õpilast ümbritsevate juhuslike nähtuste maailmast ja selle kirjeldamise võtetest.

Matemaatikat õppides tutvuvad õpilased loogiliste arutluste meetoditega.

Põhikooli matemaatikas omandatud meetodeid ja keelt saavad õpilased kasutada teistes õppeainetes, eeskätt loodusteaduslike protsesse uurides ja kirjeldades.

Õpet üles ehitades pööratakse erilist tähelepanu õpitavast arusaamisele ning õpilaste loogilise ja loova mõtlemise arendamisele. Rõhutatakse täpsuse, järjepidevuse ja õpilaste aktiivse mõttetöö olulisust kogu õppeaja vältel.

Matemaatilisi probleemülesandeid lahendades saavad õpilased kogeda nn ahaa-efekti kaudu eduelamust ning avastamisrõõmu.

Nii seoseid visualiseerides, hüpoteese püstitades kui ka teadmisi kinnistades kasutatakse IKT võimalusi.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Matemaatika õppimise kaudu arenevad matemaatikapädevuse kõrval kõik ülejäänud üldpädevused.

Kultuuri – ja väärtuspädevus. Matemaatika on erinevaid kultuure ühendav teadus, kus õpilased saavad tutvuda eri maade ja ajastute matemaatikute töödega. Õpilasi suunatakse tunnetama loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega (nt sümmeetria, kuldlõige). Matemaatika õppimine eeldab järjepidevust, selle kaudu arenevad isiksuse omadustest eelkõige püsivus, sihikindlus ja täpsus. Kasvatatakse sallivalt suhtuma erinevate matemaatiliste võimetega õpilastesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Vastutustunnet ühiskonna ja kaaskodanike ees kasvatatakse sellesisuliste tekstülesannete lahendamise kaudu. Rühmatöös on võimalik arendada koostööoskust.

Enesemääratluspädevus. Matemaatikat õppides on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilasel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid.

Õpipädevus. Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada materjali sügavuti ning saada kõigest aru. Probleemülesandeid lahendades arendatakse analüüsimise, ratsionaalsete võtete otsingu ja tulemuste kriitilise hindamise oskust. Väga oluline on üldistamise ja analoogia kasutamise oskus: oskus kanda õpitud teadmisi üle sobivatesse kontekstidesse. Õpilases kujundatakse arusaam, et keerukaid ülesandeid on võimalik lahendada üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel.

Suhtluspädevus. Matemaatikas arendatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Eelkõige toimub see hüpoteese ja teoreeme sõnastades ning ülesande lahendust vormistades. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot. Matemaatika oluline roll on kujundada valmisolek erinevatel viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem) esitatud info

mõistmiseks, seostamiseks ja edastamiseks. Arendatakse suutlikkust formaliseerida tavakeeles esitatud infot ning vastupidi: esitada matemaatiliste sümbolite ja valemite sisu tavakeeles.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.

Ettevõtlikkuspädevus. Selle pädevuse arendamine peaks matemaatikas olema kesksel kohal. Uute matemaatiliste teadmiseni jõutakse sageli vaadeldavate objektide omaduste analüüsimise kaudu: uuritakse objektide ühiseid omadusi, mille alusel sõnastatakse hüpotees ning otsitakse ideid hüpoteesi kehtivuse põhjendamiseks. Sellise tegevuse käigus arenevad oskus näha ja sõnastada probleeme, genereerida ideid ning kontrollida nende headust. Tõenäosusteooria, funktsioonide ja protsentarvutusega ülesannete lahendamise kaudu õpitakse uurima objekti erinevate parameetrite põhjustatud muutusi, hindama oma riske ja toimima arukalt. Ühele ülesandele erinevate lahendusteede leidmine arendab paindlikku mõtlemist ning ideede genereerimise oskust. Ettevõtlikkuspädevust arendatakse mitmete eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu.

Digipädevus. Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondade õpetusega kaht põhilist teed pidi. Ühelt poolt kujuneb õpilastel teistes ainevaldkondades rakendatavate matemaatiliste meetodite

kasutamise kaudu arusaamine matemaatikast kui oma universaalse keele ja meetoditega teisi ainevaldkondi toetavast ning lõimivast baasteadusest.

Teiselt poolt annab teistest ainevaldkondadest ja reaalsusest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendusvõimalustest ning tihedast seotusest õpilasi ümbritseva maailmaga.

Ainete lõimimise vahendid on teiste ainete õpetajatega koostöös tehtavad õpilaste ühisprojektid, uurimistööd, õppekäigud ja muu ühistegevus.

Matemaatikat ja teisi õppeaineid lõimivate ühistegevuste (uurimistööd, rühmatööd, projektid) kaudu arendatakse õpilastes koostöövalmidust ning sallivust teiste inimeste tegevuse ja arvamuste suhtes.

Projektõppest räägime eelkõige kui õppekavaga seotud eesmärgistatud õppimisest õpiprojektide elluviimise kaudu. Projektõppes osaleb kogu klass ning selle eesmärk on võimaldada õpilastel omandada õppekavaga sätestatud teadmisi ja oskusi aktiivsel ning sisemiselt motiveeritud kujul.

Ei ole projekt vaid uurimuslik ülesanne:

Näiteks: Keskmise kiirus.

Leidke kas kooli lähedal sõitvad autod ületavad kehtestatud piirnorme.

Kasutades kaudseid mõõtmisvahendeid:

Mõõtke ära 100 m lõik kooli ees.

Leidke 5 auto keskmine kiirus ja esitage andmed tabeli kujul.

Protsentide arvutuse ja statistikaelementide käsitlemine

Õpilased külastavad asutusi, looduskeskusi, õpperadu. Õpilased koguvad, analüüsivad infot matemaatikaülesannete lahendamiseks.

laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, asutused, õueõpe jm.

Õuesõpet toetab ühtviisi nii füüsilist, vaimset kui ka sotsiaalset tervist

Väliskeskond toetab lapse arengu jaoks olulisi oskusi, nagu näiteks probleemide lahendamise oskus, koostööoskus ja läbirääkimise oskus. Õuesõpet toetab ühtviisi nii füüsilist, vaimset kui ka sotsiaalset tervist.

Õuesõppe läbiviimiseks on sobilikud õppekeskkonnad kooli lähiümbrus ja õpilasele juba tuttavad kohad kui ka erinevad kodupaiga maastikud.

Õuesõpet on esialgu mõistlik läbi viia õpilastele juba tuttavates keskkondades. Kodune ja turvaline keskkond loob head õpieeldused õpilasele.

Viies õuesõpet läbi uues õppekeskkonnas, tuleb õpilastele anda aega antud keskkonnaga kohaneda ning kasutada keskkonda korduvalt õuesõppe läbiviimiseks.

Kõige tihedamat koostööd teeb matemaatikaõpetaja loodusvaldkonna ainete õpetajatega. Matemaatika pakub lõimingut ka võõrkeelte ainevaldkonnaga. Matemaatikas kasutatakse rohkesti võõrkeelseid termineid, mille algkeelne tähendus tuleb õpilastele teadvustada. Lõimingut võõrkeeltega tugevdab õpilaste juhatamine erinevaid võõrkeelseid teatmeallikaid kasutama. Eriline koht on internetil oma võimalustega. Suure osa matemaatikateadmistest saab õpilane õpetuses uurimuslikku õpet kasutades. Sel viisil lõimitakse matemaatika õppimise meetod teistes loodusainetes kasutatava meetodiga.

Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine.

1. Tajutakse õppimise vajadust ning areneb iseseisva õppimise oskus.
2. Kujundatakse võimet abstraktselt ja loogiliselt mõelda.
3. Suunatakse arendama oma õpi-, suhtlemis-, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi.
4. Kohalike ettevõtete ja asutuste külastamine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng.

1. Ülesannetes saab kasutada reaalseid andmeid keskkonnaressursside kasutamise kohta. Neid analüüsides arendatakse säästvat suhtumist keskkonda ning õpetatakse seda väärtustama. Võimalikud on õueõppetunnid.
2. Õpilased õpivad võtma isiklikku vastutust jätkusuutliku tuleviku eest ning omandama sellekohaseid väärtushinnanguid ja käitumisnorme.
3. Kujundatakse objektiivsele informatsioonile rajatud kriitilist mõtlemist ning probleemide lahendamise oskust. Faktidele toetudes hinnatakse keskkonna ja inimarengu perspektiive.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.

Ühistegevuste (uurimistööd, rühmatööd, projektid) kaudu arendatakse õpilastes koostöövalmidust ning sallivust teiste inimeste tegevuse ja arvamuste suhtes.

Kultuuriline identiteet.

Statistika abil kirjeldatakse mitmekultuurilises ühiskonnas toimuvaid protsesse (erinevad rahvused, usundid, erinev sotsiaalne positsioon ühiskonnas jne).

Teabekeskkond.

1. Oskus esitada ja mõista eri vormis infot (joonis, pilt, valem, mudel).
2. Õpilast suunatakse teavet kriitiliselt analüüsima.
3. Kohalikus kaubanduses rahaga tegutsemine.
4. Ümbruskaudsete objektide mõõtmiste teostamine (mänguväljakud, staadion, vilistlaste park jne)

Tehnoloogia ja innovatsioon.

1. IKT vahendite kasutamine.

Tervis ja ohutus.

1. Lahendatakse ohutus- ja tervishoiuandmeid sisaldavaid ülesandeid (nt liikluskeskkonna, liiklejate ja sõidukite liikumisega seotud tekstülesanded, muud riskitegureid sisaldavate andmetega ülesanded ja graafikud).

Väärtused ja kõlblus.

1. Õpetaja eeskujul kujundavad õpilased tolerantset suhtumist erinevate võimetega kaaslastesse.

2. Matemaatika õppimine ja õpetamine peab pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone.

Matemaatika ainekava I kooliaste

1. klassi matemaatika ainekava (105 tundi)

Õppesisu

Arvud ja mõõtühikud

1. Arvud 0–100, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine.
2. Järgarvud. Märgid +, -, =, >, <.
3. Paaris- ja paaritud arvud. Liitmine ja lahutamine 20 piires.
4. Liitmise ja lahutamise vaheline seos.
5. Täiskümnete liitmine ja lahutamine saja piires.
6. Lihtsaimad tähtsisaldavad võrdused.
7. Mõõtühikud meeter, sentimeeter, gramm, kilogramm, liiter, minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta; käibivad rahaühikud.
8. Kella tundmine täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides.

Taotletavad õppetulemused

Õpilane:

1. loeb ja kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 – 100;
2. paigutab naturaalarvude ritta sealt puuduvad arvud 100 piires;
3. kasutab mõisteid suurem ja väiksem;
4. loeb ja kirjutab järgarve;
5. eristab paaris- ja paaritud arve 1 – 20;

6. liidab peast 20 piires; lahutab peast üleminekuta kümnest 20 piires;
7. omab esialgsed oskused lahutamiseks üleminekuga kümnest 20 piires;
8. nimetab üheliste ja kümneliste asukohta kahekohalises arvus;
9. liidab ja lahutab peast täiskümneid 100 piires;
10. asendab proovimise teel lihtsaimasse võrdustesse seal puuduvat arvu oma arvutusoskuste piires;
11. kirjeldab pikkusühikuid meeter ja sentimeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid m ja cm;
12. mõõdab joonlaua või mõõdulindiga vahemaad/eseme mõõtmeid meetrites või sentimeetrites;
13. kirjeldab massiühikuid gramm ja kilogramm tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid kg ja g;
14. kujutab ette mahuühikut liiter, kasutab selle tähist l;
15. nimetab ajaühikuid minut, tund ööpäev, nädal, kuu ja aasta;
16. leiab tegevuse kestust tundides;
17. ütleb kellaaegu (ilma sõnu “veerand” ja “kolmveerand” kasutamata, näit. 18.15);
18. nimetab Eestis käibivaid rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes;
19. selgitab õpitud samaliigiliste (pikkus-, aja- ja rahaühikud) ühikute vahelisi seoseid.

Tekstülesanded

Ühetehtelised tekstülesanded 20 piires liitmisele ja lahutamisele.

Taotletavad õppetulemused

Õpilane:

1. lahendab erinevat tüüpi ühetehtelisi tekstülesandeid liitmisele ja lahutamisele 20 piires;

2. püstitab ise küsimusi osalise tekstiga ülesannetes;
3. hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.

Geomeetrilised kujundid

1. Punkt, sirglõik ja sirge.
2. Ruut, ristkülik ja kolmnurk; nende elemendid tipp, külg ja nurk.
3. Ring. Kuup, risttahukas ja püramiid; nende tipud, servad ja tahud.
4. Kera.
5. Esemete ja kujundite rühmitamine, asukoha ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine.
6. Geomeetrilised kujundid meie ümber.

Taotletavad õppetulemused

Õpilane:

1. eristab sirget kõverjoonest, teab sirge osi punkt ja sirglõik;
2. joonestab ja mõõdab joonlaua abil sirglõiku;
3. eristab ruutu, ristkülikut ja kolmnurka teistest kujunditest; näitab nende tippe ja külgi ja nurki; • eristab ringe teistest kujunditest;
4. eristab kuupi, risttahukat ja püramiidi teistest ruumilistest kujunditest; näitab maketil nende tippe, servi ja tahke;
5. eristab kera teistest ruumilistest kujunditest;
6. rühmitab esemeid ja kujundeid ühiste tunnuste alusel;
7. võrdleb esemeid ja kujundeid asendi- ja suurustunnustel;
8. leiab ümbritsevast õpitud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid.

2. klassi matemaatika ainekava (140 tundi)

Õppesisu

Arvutamine

Arvud 0–1000, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine.

Mõisted:

1. üheline, kümneline, sajaline.
2. Arvu suurendamine ja vähendamine teatud arvu võrra.
3. Liitmis- ja lahutamistehte liikmete nimetused.
4. Liitmine ja lahutamine peast 20 piires.
5. Peast ühekohalise arvu liitmine kahekohalise arvuga 100 piires.
6. Peast kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine 100 piires.
7. Täiskümnete ja -sadade liitmine ja lahutamine 1000 piires.
8. Mitme tehtega liitmis- ja lahutamisülesanded.
9. Korrutamise seos liitmisega.
10. Arvude korrutamine ja jagamine korrutustabeli piires.
11. Korrutamise ja jagamise vaheline seos.
12. Täht arvu tähisena.
13. Tähe arvvaartuse leidmine võrdustes analoogia ja proovimise teel.

Taotletavad õppetulemused

Õpilane:

1. loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 – 1000;
2. nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;
3. selgitab arv võrduse ja võrratuse erinevat tähendust;
4. võrdleb mitme liitmis- või lahutamistehtega arvavaldiste väärtusi;
5. nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke (ühelised, kümnelised, sajaliselised); määrab nende arvu;
6. esitab kahekohalist arvu üheliste ja kümneliste summana;
7. esitab kolmekohalist arvu üheliste, kümneliste ja sajalistel summana;
8. selgitab ja kasutab õigesti mõisteid vähendada teatud arvu võrra, suurendada teatud arvu võrra;

9. nimetab liitmistehte liikmeid (liidetav, summa) ja lahutamistehte liikmeid (vähendatav, vähendaja, vahe);
10. liidab ja lahutab peast 20 piires;
11. arvutab enam kui kahe tehtega liitmis- ja lahutamisülesandeid;
12. liidab peast ühekohalist arvu ühe- ja kahekohalise arvuga 100 piires;
13. lahutab peast kahekohalisest arvust ühekohalist arvu 100 piires;
14. liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires;
15. selgitab korrutamist liitmise kaudu;
16. korrutab arve korrutustabeli piires
17. selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu;
18. leiab tähe arvväärtuse võrdustes proovimise või analoogia teel;
19. täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis.

Mõõtmine ja tekstülesanded

1. Pikkusühikud kilomeeter, detsimeeter, sentimeeter.
2. Massiühikud kilogramm, gramm.
3. Mahuühik liiter.
4. Ajaühikud tund, minut, sekund ja nende tähised.
5. Kell (ka osutitega kell) ja kellaeg.
6. Kalender.
7. Temperatuuri mõõtmine, skaala.
8. Temperatuuri mõõtühik kraad.
9. Ühenimeliste nimega suuruste liitmine ja lahutamine.
10. Ühetehtelised tekstülesanded õpitud arvutusoskuste piires.
11. Lihtsamad kahetehtelised tekstülesanded.

Taotletavad õppetulemused

Õpilane:

1. kirjeldab pikkusühikut kilomeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab kilomeetri tähist km;
2. selgitab helkuri kandmise olulisust lahendatud praktiliste ülesannete põhjal;
3. hindab lihtsamatel juhtudel pikkust silma järgi (täismeeetrites või täissentimeetrites);
4. teisendab meetrid detsimeetriteks, detsimeetrid sentimeetriteks;
5. kirjeldab massiühikuid kilogramm ja gramm tuttavate suuruste kaudu;
6. võrdleb erinevate esemete masse;
7. kirjeldab suurusi pool liitrit, veerand liitrit, kolmveerand liitrit tuttavate suuruste kaudu;
8. kasutab ajaühikute lühendeid h, min, s;
9. kirjeldab ajaühikuid pool, veerand ja kolmveerand tundi oma elus toimuvate sündmuste abil;
10. nimetab täistundide arvu ööpäevas ja arvutab täistundidega;
11. loeb kellaaegu (kasutades ka sõnu veerand, pool, kolmveerand);
12. tunneb kalendrit ja seostab seda oma elutegevuste ja sündmustega;
13. kirjeldab termomeetri kasutust, loeb külma- ja soojakraade;
14. arvutab nimega arvudega.
15. lahendab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuste piires,
16. koostab ühetehtelisi tekstülesandeid igapäevaelu teemadel;
17. lahendab õpetaja juhendamisel kahetehtelisi tekstülesandeid;
18. hindab ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.

Geomeetrilised kujundid

1. Sirglõik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, kolmnurk; nende tähistamine ning joonelementide pikkuste mõõtmine.
2. Antud pikkusega lõigu joonestamine.
3. Ring ja ringjoon, nende eristamine.
4. Kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera.

5. Geomeetrilised kujundid meie ümber.

Taotletavad õppetulemused

Õpilane:

1. mõõdab sentimeetrites, tähistab ja loeb lõigu pikkust ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga külgede pikkusi;
2. joonestab antud pikkusega lõigu;
3. võrdleb sirglõikude pikkusi;
4. eristab visuaalselt täisnurka teistest nurkadest;
5. eristab nelinurkade hulgas ristkülikuid ja ruute; tähistab nende tippe, nimetab külgi ja nurki;
6. tähistab kolmnurga tipud, nimetab selle küljed ja nurgad;
7. eristab visuaalselt ringi ja ringjoont teineteisest;
8. kasutab sirklit ringjoone joonestamiseks;
9. näitab sirkliga joonestatud ringjoone keskpunkti asukohta;
10. mõõdab ringjoone keskpunkti kauguse ringjoonel olevast punktist;
11. kirjeldab kuubi tahke; loendab kuubi tippe, servi, tahke;
12. kirjeldab risttahuka tahke, loendab risttahuka tippe, servi ja tahke;
13. eristab kolmnurkset ja nelinurkset püramiidi põhja järgi;
14. leiab piltidelt ja ümbritsevast kuubi, risttahuka, püramiidi, silindri, koonuse, kera.

3. klassi matemaatika ainekava (175 tundi)

Õppesisu

Arvutamine

1. Arvud 0–10 000, nende esitus üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana.
2. Võrdus ja võrratus.
3. Arvude võrdlemine ja järjestamine.
4. Järgarvud.
5. Arvude liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine peast 100 piires.
6. Liitmine ja lahutamine kirjalikult 10 000 piires.
7. Liitmis-, lahutamise-, korrutamise- ja jagamistehte komponentide nimetused (liidetav, summa; vähendatav, vähendaja, vahe; tegur, korrutis; jagatav, jagaja, jagatis).
8. Liitmise ja lahutamise ning korrutamise ja jagamise vahelised seosed.
9. Korrutamise seos liitmisega.
10. Peast- ja kirjaliku arvutamise eeskirjad.
11. Täht arvu tähisena.
12. Tähe arvvaartuse leidmine võrdustes.
13. Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate arvutusoskuste harjutamiseks.

Taotletavad õppetulemused

Õpilane:

1. loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb naturaalarve 0–10 000;
2. esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana;
3. loeb ja kirjutab järgarve;
4. liidab ja lahutab peast arve 100 piires, kirjalikult 10 000 piires;
5. valdab korrutustabelit; korrutab ja jagab peast ühekohalise arvuga 100 piires;
6. tunneb nelja aritmeetilise tehte liikmete ja tulemuste nimetusi;
7. leiab võrdustes tähe arvvaartuse proovimise või analoogia põhjal;
8. määrab õige tehete järjekorra avaldises (sulud; korrutamine/jagamine; liitmine/lahutamine).

Mõõtmine ja tekstülesanded

1. Pikkusühikud millimeeter, sentimeeter, detsimeeter, meeter, kilomeeter.
2. Pikkusühikute seosed.
3. Massiühikud gramm, kilogramm, tonn.
4. Massiühikute seosed.
5. Ajaühikud sekund, minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand.
6. Ajaühikute seosed.
7. Kell ja kalender.
8. Käibivad rahaühikud.
9. Rahaühikute seosed.
10. Mahuühik liiter.
11. Temperatuuriühik kraad.
12. Termomeeter, selle skaala.
13. Nimega arvude liitmine.
14. Tekstülesannete analüüsimine ja lahendamine.
15. Tulemuste reaalsuse hindamine.
16. Tekstülesannete koostamine.
17. Arvutiprogrammide kasutamine ühikute teisendamise harjutamiseks.

Taotletavad õppetulemused

Õpilane:

1. selgitab murdude: $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{5}$ tähendust, leiab nende murdude põhjal osa arvust ning osa järgi arvu;
2. kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid, kirjeldab mõõtühikute suurust temale tuttavate suuruste kaudu;
3. hindab looduses kaugusi ning lahendab liiklusohutuse ülesandeid;
4. tunneb kella ja kalendrit ning seostab seda oma elu tegevuste ja sündmustega;
5. teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikuid (valdavalt ainult naaberühikuid);
6. arvutab nimega arvudega (lihtsamad juhud);

7. analüüsib ja lahendab iseseisvalt erinevat tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid ning hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust;
8. koostab ühetehtelisi tekstülesandeid.

Geomeetrilised kujundid

1. Punkt, sirglõik, sirge.
2. Lõigu pikkus.
3. Etteantud pikkusega lõigu joonestamine.
4. Murdjoon, selle pikkus.
5. Kolmnurk, nelinurk; nende tipud, küljed ja nurgad.
6. Täisnurk.
7. Ruut ja ristkülik.
8. Võrdkülgne kolmnurk ning selle joonestamine joonlaua ja sirkliga
9. Ring ja ringjoon, keskpunkt ja raadius.
10. Etteantud raadiusega ringjoone joonestamine.
11. Kuup, risttahukas, kera, silinder, koonus, kolm- ja nelinurkne püramiid; nende põhilised elemendid (servad, tipud, tahud eristamise ja äratundmise tasemel).
12. Geomeetrilised kujundid igapäevaelus.

Taotletavad õppetulemused

Õpilane:

1. eristab lihtsamaid geomeetrilisi kujundeid (punkt, sirge, lõik, ring, kolmnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, viisnurk, kuusnurk, kera, kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus) ning nende põhilisi elemente;
2. leiab ümbritsevast ainekavaga määratud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid;

3. rühmitab geomeetrilisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel;
4. joonestab tasandilisi kujundeid; konstrueerib võrdkülgse kolmnurga ning etteantud raadiusega ringjoone;
5. mõõdab õpitud geomeetriliste kujundite küljed ning arvutab ümbermõõdu.

Õpitulemused

3. klassi õpilane:

1. saab aru õpitud reeglitest ning oskab neid täita;
2. loeb, mõistab ja edastab eakohaseid matemaatilisi tekste;
3. näeb matemaatikat ümbritsevas elus ning kirjeldab seda arvude või geomeetriliste kujundite abil;
4. loendab ümbritseva maailma esemeid ning liigitab ja võrdleb neid ühekahe tunnuse järgi;
5. kasutab suurusi mõõtes sobivaid abivahendeid ning mõõtühikuid;
6. kasutab digitaalseid õppematerjale (sh õpiprogramme, elektroonilisi töölehti);
7. tunnetab soovi ja vajaduse erinevust;
8. tunneb huvi ümbritseva vastu; tahab õppida;
9. hoiab korras oma töökohta, tegutseb klassis ja rühmas teisi arvestavalt, mõistes, et see on oluline osa töökultuurist;
10. oskab ohuolukordi analüüsida ning jõuab olemasolevatest faktidest arutluse kaudu järeldusteni.

I kooliastme lõpuks õpilane:

1. saab aru õpitud reeglitest ning oskab neid rakendada;
2. loendab ümbritseva maailma esemeid ning liigitab ja võrdleb neid ühekahe tunnuse alusel;
3. loeb, mõistab ja selgitab eakohaseid matemaatilisi tekste;

4. kasutab suurusi mõõtes sobivaid abivahendeid ning mõõtühikuid;
5. märkab matemaatikaga seonduvat ümbritsevas elus ning kirjeldab seda arvude või geomeetriliste kujundite abil;
6. kasutab digitaalseid õppematerjale;
7. mõistab matemaatika olulisust, seost ümbritsevaga.

Üldpädevused ja lõiming.

Jõululaat Õpilased oskavad planeerida, rahaga arveldada. Õpilased müüvad laadal, arvutavad koguseid ja rahasummasid, planeerivad laada tegevusi.

Õuesõpe. Looduses geomeetriliste kujundite leidmine, pildistamine

matemaatika ainekava II kooliaste

4. klassi matemaatika ainekava (140 tundi)

Õppesisu

1. Arvude lugemine ja kirjutamine
2. Arvude ehitus (järgud, järguühikud, järkarvud)
3. Liitmise ja lahutamise omadused
4. Naturaalarvude korrutamine
5. Korrutamise omadused
6. Kirjalik korrutamine
7. Tehete järjekord
8. Naturaalarvude jagamine Jäägiga jagamine
9. Kirjalik jagamine
10. Murrud
11. Täht võrduses

12. Tekstülesanded
13. Rooma numbrid
14. Arv null tehetes
15. Murrud
16. Täht võrduses
17. Tekstülesanded
18. Rooma numbrid
19. Pikkusühikud
20. Naturaalarvu ruut
21. Pindalaühikud
22. Massiühikud
23. Mahuühikud
24. Rahaühikud
25. Ajaühikud
26. Kiirusühikud
27. Temperatuuri mõõtmine
28. Arvutamine nimega arvudega
29. Kolmnurk
30. Nelinurk, ristkülik ja ruut

Taotletavad õpitulemused

Õpilane:

1. nimetab arvus järke, tunneb järguühikuid ja järkarve;
2. kirjutab ja loeb arve 1 000 000 piires;
3. kirjutab arvu järkarvude summana ja järguühikute kordsete summana;
4. kirjutab arvu järkarvude summa või järguühikute kordsete summa järgi;
5. võrdleb ja järjestab naturaalarve, nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;
6. kujutab arve arvkiirel;
7. nimetab liitmise ja lahutamise tehte komponente (liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe);

8. kirjutab liitmistehte vastava lahutamistehte ja vastupidi;
9. sõnastab ja esitab üldkujul liitmise omadusi (liidetavate vahetuvuse ja rühmitamise omadus) ja kasutab neid arvutamise hõlbustamiseks;
10. sõnastab ja esitab üldkujul arvust summa ja vahe lahutamise ning arvule vahe liitmise omadusi ja kasutab neid arvutamisel;
11. kujutab kahe arvu liitmist ja lahutamist arvkiirel;
12. liidab ja lahutab peast kuni kolmekohalisi arve;
13. liidab ja lahutab kirjalikult arve miljoni piires, selgitab oma te nimetab korrutamise tehte komponente (tegur, korrutis);
14. esitab kahe arvu korrutise võrdsete liidetavate summana või selle summa korrutisena;
15. kirjutab korrutamistehte vastava jagamistehte ja vastupidi;
16. sõnastab ja esitab üldkujul korrutamise omadusi: tegurite vahetuvus, tegurite rühmitamine,
17. summa korrutamine arvuga;
18. kasutab korrutamise omadusi arvutamise lihtsustamiseks;
19. korrutab peast arve 100 piires;
20. korrutab naturaalarvu 10, 100 ja 1000-ga;
21. arvutab enam kui kahe arvu korrutist;
22. korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve ja kuni kolmekohalisi arve järkarvudega;
23. tunneb tehete järjekorda sulgudeta ja ühe paari sulgudega arvavaldises;
24. arvutab kahe- ja kolmetehteliste arvavaldiste väärtuse;
25. nimetab jagamistehte komponente (jagatav, jagaja, jagatis);
26. jagab peast arve korrutustabeli piires;
27. kontrollib jagamistehte tulemust korrutamise abil;
28. selgitab, mida tähendab “üks arv jagub teisega”;
29. jagab jäägiga ja selgitab selle jagamise tähendust;
30. jagab nullidega lõppevaid arve peast 10, 100 ja 1000-ga;
31. jagab nullidega lõppevaid arve järkarvudega;
32. jagab summat arvuga;

33. jagab kirjalikult arvu ühekohalise ja kahekohalise arvuga;
34. liidab ja lahutab nulli, korrutab nulliga;
35. selgitab, millega võrdub null jagatud arvuga ja nulliga jagamise tähendust;
36. selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust
37. kujutab joonisel murdu osana tervikust
38. nimetab joonisel märgitud terviku osale vastava murru;
39. arvutab osa (ühe kahendiku, kolmandiku jne) tervikust;
40. leiab ühetehtelisest võrdusest tähe arväärtuse proovimise või analoogia teel;
41. lahendab kuni kahetehtelisi elulise sisuga tekstülesandeid;
42. koostab ise ühetehtelisi tekstülesandeid;
43. hindab lihtsama kontekstiga ülesande lahendustulemuse reaalsust;
44. loeb ja kirjutab enamkasutatavaid rooma numbraid (kuni viiekümneni), selgitab arvu üleskirjutuse põhimõtet.
45. Nimetab pikkusühikuid mm, cm, dm, m, km, selgitab nende ühikute vahelisi seoseid;
46. mõõdab igapäevaelus ettetulevaid pikkusi, kasutades sobivaid mõõtühikuid;
47. toob näiteid erinevate pikkuste kohta, hindab pikkusi silma järgi;
48. teisendab pikkusühikuid ühenimelisteks;
49. selgitab arvu ruudu tähendust, arvutab naturaalarvu ruudu;
50. teab peast arvude 0 – 10 ruutuseid;
51. kasutab arvu ruutu ruudu pindala arvutamisel;
52. selgitab pindalaühikute mm², cm², dm², m², ha, km² tähendust;
53. kasutab pindala arvutamisel sobivaid ühikuid;
54. selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid;
55. nimetab massiühikuid g, kg, t, selgitab massiühikute vahelisi seoseid; kasutab massi arvutamisel sobivaid ühikuid;
56. toob näiteid erinevate masside kohta, hindab massi ligikaudu;
57. kirjeldab mahuühikut liiter, hindab keha mahtu ligikaudu;
58. nimetab Eestis käibelolevaid rahaühikuid, selgitab rahaühikute vahelisi seoseid, kasutab arvutustes rahaühikuid;

59. nimetab aja mõõtmise ühikuid tund, minut, sekund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand; teab nimetatud ajaühikute vahelisi seoseid
60. selgitab kiiruse mõistet ning kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost;
61. kasutab kiirusühikut km/h lihtsamates ülesannetes;
62. loeb termomeetri skaalalt temperatuuri kraadides märgib etteantud temperatuuri skaalale;
63. kasutab külmakraadide märkimisel negatiivseid arve;
64. liidab ja lahutab nimega arve;
65. korrutab nimega arvu ühekohalise arvuga;
66. jagab nimega arve ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga;
67. kasutab mõõtühikuid tekstülesannete lahendamisel;
68. otsib iseseisvalt teabeallikatest näiteid erinevate suuruste (pikkus, pindala, mass, maht, aeg, temperatuur) kohta, esitab neid tabelis.
69. leiab ümbritsevast ruumist kolmnurki, nelinurki, ristkülikuid ja ruute ning eristab neid;
70. nimetab ja näitab kolmnurga külgi, tippu ja nurki;
71. joonestab kolmnurka kolme külje järgi;
72. arvutab kolmnurga ümbermõõtu nii külgede mõõtmise teel kui ka etteantud küljepikkuste korral;
73. nimetab ja näitab ristküliku ja ruudu külgi, vastaskülgi, lähiskülgi, tippu ja nurki;
74. joonestab ristküliku ja ruudu nurklaua abil;
75. arvutab ristküliku ja ruudu ümbermõõdu;
76. selgitab kolmnurga ja nelinurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel;
77. selgitab ristküliku ja ruudu pindala tähendust joonise abil;
78. teab peast ruudu ja ristküliku ümbermõõdu ning pindala valemeid;
79. arvutab ristküliku ja ruudu pindala;
80. kasutab ümbermõõdu ja pindala arvutamisel sobivaid mõõtühikuid;
81. lahendab vastavaid tekstülesandeid.

Lõiming teiste õppeainetega.

1. Püramiidi käsitlemisel tutvustada erisuguse põhjaga püramiide.
2. Korratabeli harjutamiseks sobib näiteks Anti Teepere pisiprogramm “Korratabel”, mis genereerib soovitud arvu ülesandeid ja kontrollib vastuse õigsust.
3. Kasutada IKT võimalusi erinevate matemaatiliste oskuste arendamiseks matemaatilistes mängunurkades.
4. Peast arvutamise harjutamiseks on hea võimalus Pranglimine.
5. Murdude tähenduse visualiseerimisel on soovitatav kasutada IKT vahendeid.
6. Mõõtühikute õppimisel on oluline, et õpilane seostaks õpitavaid ühikuid igapäevaelus tuttavate suurustega.
7. Õuesõppetunnid on sobivad nimetatud seoste kinnistamisel.
8. Mõõtühikute teisendamise harjutamiseks on soovitatav kasutada IKT vahendeid. Näiteks Exceli, Wirise vms töölehed, mis annavad tagasisidet vastuse õigsuse kohta.
9. Süvendada oskust lihtsamaid kujundeid joonestada ja mõõtmise abil ümbermõõtu leida, et valmistada ette selleks valemite kasutamist.
10. Võimalik lõiming tööõpetuse ja kunstiõpetusega.
11. Tööõpetuses mudelite valmistamine, kunstiõpetuses kehade joonistamine.
12. Võimalik lõiming loodusõpetuse ja emakeelega.
13. Võimalik lõiming tööõpetuse ja kunstiõpetusega.
14. Tööõpetuses mudelite valmistamine, kunstiõpetuses kehade joonistamine.
15. Mõõtühikute teisendamisel rõhutada põhimõtet, kuidas teisendada, mitte lihtsalt õppida pähe.
16. Jõululaat . Õpilased oskavad planeerida, rahaga arveldada. Õpilased müüvad laadal, arvutavad koguseid ja rahasummasid, planeerivad laada tegevusi.

5. klassi MATEMAATIKA ainekava (175 tundi))

Õppesisu

Arvutamine naturaalarvudega

1. Miljonite klass ja miljardite klass
2. Naturaalarvu kujutamine arvkiirel
3. Naturaalarvude võrdlemine
4. Naturaalarvude ümardamine etteantud täpsuseni
5. Arvavaldis, tähtavaldis, valem
6. Võrrandi ja selle lahendi mõiste.
7. Võrrandi lahendamine proovimise ja analoogia teel Lihtsamate , sh igapäevaeluga seotud tekstülesannete lahendamine
8. Liitmis- ja korrutamistehte põhiomadused ja nende rakendamine.
9. Sulgude avamine Kirjalik korrutamine ja jagamine.
10. Arvu kuup.
11. Tehete järjekord
12. Arvavaldisel lihtsustamine sulgude avamise ja ühisteguri sulgudest väljatoomisega
13. Avaldisel väärtuse arvutamine
14. Jaguvuse tunnused (2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga, 10-ga)
15. Arvu tegurid ja kordsed
16. Algarvud ja kordarvud, algtegur
17. Arvude suurim ühistegur ja vähim ühiskordne

Õpilane:

loeb numbritega kirjutatud arve miljardi piires;

kirjutab arve dikteerimise järgi;

määrab arvu järke ja klasse;

kirjutab arve kasvavas (kahanevas) järjekorras;

liidab ja lahutab kirjalikult naturaalarve miljardi piires;

märgib naturaalarve arvkiirele;

võrdleb arve;

teab ümardamisreegleid ja ümardab arvu etteantud täpsuseni;

tunneb ära arvavaldise ja tähtavaldise;

lihtsustab ühe muutujaga täisarvuliste kordajatega avaldise; arvutab lihtsa tähtavaldise väärtuste;

kirjutab sümbolites tekstina kirjeldatud lihtsamaid tähtavaldisi;

eristab valemit avaldisest;

kasutab valemit ja selles sisalduvaid tähiseid arvutamise lihtsustamiseks;

tunneb ära võrrandi, selgitab, mis on võrrandi lahend;

lahendab proovimise või analoogia abil võrrandi, mis sisaldab ühte tehet ja naturaalarve;

selgitab, mis on võrrandi lahendi kontrollimine;

lahendab kuni kahetehtelisi tekstülesandeid;

selgitab ja kasutab liitmise ja korrutamise seadusi;

korrutab kirjalikult kuni kolmekohalisi naturaalarve;

jagab kirjalikult kuni 5-kohalisi arve kuni 2-kohalise arvuga;

selgitab naturaalarvu kuubi tähendust ja leiab arvu kuubi;

tunneb tehete järjekorda (liitmine/lahutamine, korrutamine/jagamine, sulud), arvutab kuni neljatehteliste arvavaldiste väärtusi;

avab sulgusid arvavaldiste korral; toob ühise teguri sulgudest välja;

otsustab (tehete sooritamata), kas arv jagub 2-ga, 3-ga, 5-ga või 10-ga;

leiab arvu tegureid ja kordseid;

teab, et arv 1 ei ole alg- ega kordarv;

esitab arvu algtegurite korrutisena;

otsustab 100 piires, kas arv on alg- või kordarv;

esitab naturaalarvu algarvuliste tegurite korrutisena;

leiab arvude suurima ühisteguri (SÜT) ja vähima ühiskordse (VÜK).

Lõiming teiste õppeainetega.

Õuesõpe:

1. Eesti ja inglise keele õpetajad saavad õpilastele selgitada, et ingliskeelsel sõnal „number” on eesti keeles kaks tähendust: arv ja number. Mõõtühikute õppimisel on oluline, et õpilane seostaks õpitavaid ühikuid igapäevaelus tuttavate suurustega. Õuesõppetunnid on head nimetatud seoste kinnistamisel.

Jõululaat. Õpilased oskavad planeerida, rahaga arveldada. Õpilased müüvad laadal, arvutavad koguseid ja rahasummasid, planeerivad laada tegevusi.

2. Mõõtühikute teisendamise harjutamiseks on kasutada IKT vahended. Näiteks Exceli, Wirise vms töölehed, mis annavad tagasisidet vastuse õigsuse kohta.

3. Süvendada oskust lihtsamaid kujundeid joonestada ja mõõtmise abil ümbermõõtu leida, et valmistada ette selleks valemite kasutamist. Lõiming tööõpetuse ja kunstiõpetusega.

Geomeetrilised kujundid

1. Sirglõik, murdjoon, kiir, sirge
2. Nurk, nurkade liigid
3. Kõrvunurgad.
4. Tippnurgad
5. Paralleelsed ja ristuvad sirged
6. Kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala
7. Pindalaühikud ja ruumalaühikud

8. Plaanimõõt

Õpilane:

1. joonestab sirge, kiire ja lõigu ning selgitab nende erinevusi;
2. märgib ja tähistab punkte sirgel, kiirel, lõigul;
3. joonestab etteantud pikkusega lõigu;
4. mõõdab antud lõigu pikkuse;
5. arvutab murdjoone pikkuse;
6. joonestab nurga, tähistab nurga tipu ja kirjutab nurga nimetuse sümbolites (näiteks $\angle ABC$);
7. võrdleb etteantud nurki silma järgi ja liigitab neid,
8. joonestab teravnurga, nürinurga, täisnurga ja sirgnurga;
9. kasutab malli nurga mõõtmiseks ja etteantud suurusega nurga joonestamiseks;
10. teab täisnurga ja sirgnurga suurust;
11. leiab jooniselt kõrvunurkade ja tippnurkade paare;
12. joonestab kõrvunurki ja teab, et kõrvunurkade summa on 180° ;
13. arvutab antud nurga kõrvunurga suuruse;
14. joonestab tippnurki ja teab, et tippnurgad on võrdsed;
15. joonestab lõikuvaid ja ristuvaid sirgeid;
16. joonestab paralleellükke abil paralleelseid sirgeid;
17. tunneb ja kasutab sümboleid $\parallel$ ja $\perp$;
18. arvutab kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala;
19. teisendab pindalaühikuid;
20. teab ja teisendab ruumalaühikuid;
21. kasutab ülesannete lahendamisel mõõtühikute vahelisi seoseid;
22. selgitab plaanimõõdu tähendust;
23. valmistab ruudulisele paberile lihtsama (korterit jm) plaani.

Kümnendmurd. Arvutamine kümnendmurdudega

1. Murdarv, harilik murd, murru lugeja ja nimetaja
2. Kümnendmurrud
3. Kümnendmurru ümardamine
4. Tehted kümnendmurdudega
5. Taskuarvuti, neli põhitehet
6. Arvandmete kogumine ja korrastamine
7. Sagedustabel
8. Skaala
9. Diagrammid: tulpdiagramm, sirglõikdiagramm
10. Aritmeetiline keskmine

Õpilane:

1. selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust;
2. tunneb kümnendmurru kümnendkohti; loeb kümnendmurde;
3. kirjutab kümnendmurde numbrite abil verbaalse esituse järgi;
4. võrdleb ja järjestab kümnendmurde;
5. kujutab kümnendmurde arvkiirel;
6. ümardab kümnendmurde etteantud täpsuseni;
7. liidab ja lahutab kirjalikult kümnendmurde;
8. korrutab ja jagab peast kümnendmurde järguühikutega (10, 100, 1000, 10 000 ja 0,1; 0,01; 0,001);
9. korrutab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga kümnendmurde; jagab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga murdu murruga, milles on kuni kaks tüvenumbrit;
10. tunneb tehete järjekorda ja sooritab mitme tehete ülesandeid kümnendmurdudega ;

11. sooritab arvutuste kontrollimiseks neli põhitehet taskuarvutil;
12. kogub lihtsa andmestiku;
13. korrastab lihtsamaid arvandmeid ja kannab neid sagedustabelisse;
14. tunneb mõistet sagedus ning oskab seda leida;
15. tajub skaala tähendust arvkiire ühe osana;
16. loeb andmeid erinevatelt skaaladelt andmeid ja toob näiteid skaalade kasutamise kohta;
17. loeb andmeid tulpdiagrammilt ja neid kõige üldisemalt iseloomustada;
18. joonistab õpitud diagrammitüüpe;
19. arvutab aritmeetilise keskmise

Lõiming:

Õuesõpe:

Õppekäigud ettevõtetesse ja loodusesse Õpilased näevad matemaatika seoseid majandusega (karjäär, matemaatika kasutamine erinevates ametites) ja looduskeskkonnaga Õpilased külastavad asutusi, looduskeskusi, õpperadu. Õpilased koguvad, analüüsivad infot matemaatikaülesannete lahendamiseks.

Looduses geomeetriliste kujundite leidmine, pildistamine

6. klassi matemaatika ainekava (175 tundi)

Õppesisu

Harilik murd. Arvutamine positiivsete harilike murdudega

1. Harilik murd, selle põhiomadus
2. Hariliku murru taandamine ja laiendamine
3. Harilike murdude võrdlemine
4. Ühenimeliste murdude liitmine ja lahutamine
5. Erinimeliste murdude liitmine ja lahutamine
6. Kümnnendmurru teisendamine harilikuks murruks ning hariliku murru teisendamine kümnnendmurruks
7. Harilike murdude korrutamine
8. Pöördarvud
9. Harilike murdude jagamine.
10. Arvutamine harilike ja kümnnendmurdudega
11. Osa leidmine arvust
12. Protsendi mõiste

Õpilane:

1. teab murru lugeja ja nimetaja tähendust; teab, et murrujoonel on jagamismärgi tähendus;
2. kujutab harilikke murde arvkiirel;
3. kujutab lihtsamaid harilikke murde vastava osana lõigust ja tasapinnalisest kujundist;
4. tunneb liht- ja liigmurde;
5. teab, et iga täisarvu saab esitada hariliku murruna;
6. taandab murde nii järkjärgult kui suurima ühisteguriga, jäädes arvutamisel saja piiresse;
7. teab, milline on taandumatu murd;
8. laiendab murdu etteantud nimetajani;
9. teisendab murde ühenimelisteks ja võrdleb neid;
10. teab, et murdude ühiseks nimetajaks on antud murdude vähim ühiskordne;
11. liidab ja lahutab ühenimelisi ja erinimelisi murde;
12. esitab liigmurru segaarvuna ja vastupidi;
13. korrutab harilikke murde omavahel ja murdarve täisarvudega;
14. tunneb pöördarvu mõistet;
15. jagab harilikke murde omavahel ja murdarve täisarvudega ning vastupidi;

16. tunneb segaarvude liitmise, lahutamise, korrutamise ja jagamise eeskirju ja rakendab neid arvutamisel;
17. teisendab lõpliku kümnendmurru harilikuks murruks ja harilikku murru lõplikuks või lõpmatuks perioodiliseks kümnendmurruks;
18. leiab hariliku murru kümnendlähendi ja võrdleb harilikke murde kümnendlähendite abil;
19. arvutab täpselt avaldiste väärtusi, mis sisaldavad nii kümnend- kui harilikke murde, ümar ja nurksulge ning ei tekita negatiivseid vahe- ega lõpptulemusi.;
20. leiab osa tervikust;
21. selgitab protsendi mõistet; teab, et protsent on üks sajandik osa tervikust;
22. leiab arvust protsentides määratud osa;
23. lahendab igapäevaelule tuginevaid ülesandeid protsentides määratud osa leidmisele (ka intressiarvutused);
24. lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid täis- ja murdarvudega;
25. lahendab tekstülesandeid protsentides määratud osa leidmisele;
26. õpetaja juhendamisel modelleerib lihtsamas reaalses kontekstis esineva probleemi

Hariliku murru kümnendlähendite leidmisel on otstarbekas kasutada kalkulaatorit; samuti mitmete protsentülesannete arvutamisel.

Geomeetrilised kujundid

1. Ringjoon. Ring. Ringi sektor. Ringjoone pikkus
2. Ringi pindala
3. Peegeldus sirgest, telgsümmeetria
4. Peegeldus punktist, tsentraalsümmeetria
5. Lõigu poolitamine.
6. Antud sirge ristsirge
7. Nurga poolitamine
8. Kolmnurga nurkade summa

9. Kolmnurga joonestamine kolme külje järgi, kahe külje ja nende vahelise nurga järgi, ühe külje ja selle lähisnurkade järgi
10. Kolmnurkade võrdsuse tunnused
11. Kolmnurkade liigitamine
12. Võrdhaarse kolmnurga omadusi
13. Kolmnurga alus ja kõrgus
14. Kolmnurga pindala

Õpilane:

1. teab ringjoone keskpunkti, raadiuse ja diameetri tähendust;
2. joonestab etteantud raadiuse või diameetriga ringjoont;
3. leiab katseliselt arvu π ligikaudse väärtuse;
4. arvutab ringjoone pikkuse ja ringi pindala;
5. joonestab etteantud suurusega sektoreid;
6. loeb andmeid sektordiagrammilt;
7. eristab joonisel sümmeetrilised kujundid;
8. joonestab sirge (ja punkti) suhtes antud punktiga sümmeetrilist punkti, antud lõiguga sümmeetrilise lõigu ja antud kolmnurga või nelinurgaga sümmeetrilist kujundi;
9. kasutades IKT võimalusi (internetiotsing, pildistamine) toob näiteid õpitud geomeetrilistest kujunditest ning sümmeetriast arhitektuuris ja kujutavas kunstis;
10. poolitab sirgli ja joonlauaga lõigu ning joonestab keskristsirge;
11. poolitab sirgli ja joonlauaga nurga;
12. näitab joonisel ja nimetab kolmnurga tippu, külge, nurki;
13. joonestab ja tähistab kolmnurga, arvutab kolmnurga ümbermõõdu;
14. leiab jooniselt ja nimetab kolmnurga lähisnurki, vastasnurki, lähiskülge, vastaskülge;
15. teab ja kasutab nurga sümboleid;

16. teab kolmnurga sisenurkade summat ja rakendab seda puuduva nurga leidmiseks;
17. teab kolmnurkade võrdsuse tunnuseid KKK, KNK, NKN ning kasutab neid ülesannete lahendamisel;
18. liigitab joonistel etteantud kolmnurki nurkade ja külgede järgi;
19. joonestab teravnurkse, täisnurkse ja nürinurkse kolmnurga;
20. joonestab erikülgse, võrdkülgse ja võrdhaarse kolmnurga;
21. joonestab kolmnurga kolme külje järgi, kahe külje ja nendevahelise nurga järgi ning ühe külje ja selle lähisnurkade järgi;
22. näitab ja nimetab täisnurkse kolmnurga külgi;
23. näitab ja nimetab võrdhaarses kolmnurgas külgi ja nurki;
24. teab võrdhaarse kolmnurga omadusi ja kasutab neid ülesannete lahendamisel;
25. tunneb mõisteid alus ja kõrgus, joonestab iga kolmnurga igale alusele kõrguse;
26. mõõdab kolmnurga aluse ja kõrguse ning arvutab pindala.

Kindlasti on pindala (eriti ringi pindala) arvutamisel otstarbekas kasutada kalkulaatorit.

Konstrueerimisel on soovitatav kasutada ka õpiprogramme (Geogebra, Geometriks, vms)

Positiivsed ja negatiivsed täisarvud

1. Negatiivsed arvud.
2. Arvtelg.
3. Positiivsete ja negatiivsete täisarvude kujutamine arvteljel
4. Vastandarvud
5. Arvu absoluutväärtus
6. Arvude järjestamine
7. Arvutamine täisarvudega
8. Koordinaattasand
9. Punkti asukoha määramine tasandil

- 10. Temperatuuri graafik, ühtlase liikumise graafik ja teisi empiirilisi graafikuid
- 11. Tekstülesanded

Õpilane:

1. selgitab negatiivsete arvude tähendust, toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid;
2. teab, et naturaalarvud koos oma vastand arvudega ja arv null moodustavad täisarvude hulga; • võrdleb täisarve ja järjestab neid;
3. teab arvu absoluutväärtuse geomeetrilist tähendust;
4. leiab täisarvu absoluutväärtuse;
5. liidab ja lahutab positiivsete ja negatiivsete täisarvudega, tunneb arvutamise reegleid;
6. vabaneb sulgudest, teab, et vastand arvude summa on null ja rakendab seda teadmist arvutustes;
7. rakendab korrutamise ja jagamise reegleid positiivsete ja negatiivsete täisarvudega arvutamisel;
8. arvutab kirjalikult täisarvudega;
9. määrab punkti koordinaate ristkoordinaadistikus;
10. joonestab lihtsamaid graafikuid;
11. loeb graafikuid, sh liiklusohutus alaste graafikute lugemine ja analüüsimine;
12. kahe- ja lihtsamate kolmetehteliste tekstülesannete analüüsimine ning lahendamine.

Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

1. tunneb kümnendsüsteemi, oskab naturaalarve ning kümnendmurde lugeda ja kirjutada;

2. tunneb tehete järjekorda, oskab arvutada peast, kirjalikult ja taskuarvutil naturaalarvudega ja kümnendmurdudega ning rakendada neid arvutusoskusi tekstülesannete lahendamisel;
3. oskab arvutada lihtsamate tähtavaldiste väärtusi;
4. oskab arvutada lihtsamate harilike murdudega, teisendada kümnendmurde harilikeks murdudeks ja vastupidi;
5. tunneb protsendi mõistet ning oskab seda kasutada protsentülesannete põhitüüpide lahendamisel;
6. tunneb aritmeetiliste tehete andmete ja resultaadi vahelisi seoseid ning oskab neid kasutada lihtsamate võrrandite lahendamisel;
7. tunneb ja oskab kasutada mõõtühikuid ning nende vahelisi seoseid (pikkus, pindala, ruumala, aeg, temperatuur, mass, nurk, kiirus, rahaline väärtus);
8. tunneb ristkoordinaate tasandil, oskab määrata punkti asukohta koordinaattasandil; oskab tabeli andmete järgi lihtsamaid seoseid graafiliselt kujutada; oskab graafiku järgi seost kirjeldada (nt. aeg - temperatuur);
9. oskab kolmnurki liigitada, tunneb kolmnurga nurkade omadust, kolmnurkade võrdsuse tunnuseid ning oskab neid teadmisi rakendada ülesannete lahendamisel;
10. oskab arvutada ristküliku (ruudu), kolmnurga ja ringi pindala ning ringjoone pikkust ja risttahuka (kuubi) ruumala;
11. oskab käsitseda sirklit, joonlauda, nurklauda ja malli lihtsamates geomeetrilistes konstruktsioonides: lõigu ja nurga poolitamine, antud sirgele ristsirge joonestamine, kolmnurga konstrueerimise põhijuhud;
12. oskab koostada lihtsamaid sagedustabeleid, joonestada diagramme; oskab diagramme kirjeldada ja tõlgendada; määrata moodi ning arvutada aritmeetilist keskmist

Lõiming:

Õuesõpe.

Õppekäigud ettevõtetesse ja loodusesse Õpilased näevad matemaatika seoseid majandusega (karjäär, matemaatika kasutamine erinevates ametites) ja looduskeskkonnaga Õpilased külastavad asutusi, looduskeskusi.

Looduses geomeetriliste kujundite leidmine, pildistaminesi, õpperadu. Õpilased koguvad, analüüsivad infot matemaatika ülesannete lahendamiseks.

Õpitulemused II kooliastme lõpuks

õpilane:

1. kasutab erinevaid matemaatilise info esitamise viise ning oskab üle minna ühelt esitusviisilt teisele;
2. liigatab objekte ja nähtusi ning analüüsib ja kirjeldab neid mitme tunnuse järgi;
3. tunneb probleemülesande lahendamise üldist skeemi;
4. leiab ülesannetele erinevaid lahendusteid;
5. põhjendab oma mõttekäike ja kontrollib nende õigsust;
6. kasutab arvutusvahendeid arvutamiseks ja tulemuste kontrollimiseks;
7. näitab üles initsiatiivi lahendada kodus ja koolis ilmnevaid matemaatilist laadi probleeme;
8. kasutab enda jaoks sobivaid õpioskusi, vajaduse korral otsib abi ja infot erinevatest teabeallikatest.

matemaatika ainekava III kooliaste

7. klassi matemaatika ainekava (175 tundi)

Õppesisu

Ratsionaalarvud. Protsentiarvutus. Statistika algmõisted

1. Ratsionaalarvud. Tehted ratsionaalarvudega
2. Arvutamine taskuarvutiga
3. Kahe punkti vaheline kaugus arvteljel
4. Tehete järjekord
5. Naturaalarvulise astendajaga aste
6. Kümne astmed, suurte arvude kirjutamine kümne astmete abil
7. Täpsed ja ligikaudsed arvud, arvutustulemuste otstarbekohane ümardamine
8. Promilli mõiste (tutvustavalt)
9. Arvu leidmine tema osamäära ja protsendimäära järgi
10. Jagatise väljendamine protsentides
11. Protsendipunkt
12. Suuruse muutumise väljendamine protsentides
13. Andmete kogumine ja korrastamine
14. Statistilise kogumi karakteristikud (aritmeetiline keskmine)
15. Sektordiagramm.
16. Tõenäosuse mõiste

Õpilane :

1. kasutab õigesti märgireegleid ratsionaalarvudega arvutamisel;
2. eri liiki murdude korral hindab, mil viisil arvutades saab täpse vastuse ja kuidas on otstarbekas arvutada;
3. mitme tehtega ülesandes kasutab vastand arvude summa omadust ja liitmise seadusi;

4. korrutab ja jagab positiivseid ja negatiivseid harilikke murde (ka segaarve);
5. arvutab mitme tehete ülesannetes, milles on kuni neli tehet ja ühed sulud;
6. selgitab naturaalarvulise astendajaga astendamise tähendust;
7. teab peast (lisaks 4. ja 5. klassis õpitule), et 2^4 ; 2^5 ; 2^6 ; 3^4 ; 10^4 ; 10^5 ; 10^6 ;
8. astendab negatiivset arvu naturaalarvuga, teab sulgude tähendust näit. $(-2)^6$ või -2^6
9. tunneb tehete järjekorda, kui arvutustes on astendamistehteid;
10. sooritab taskuarvutil tehteid ratsionaalarvudega;
11. toob näiteid igapäevaelu olukordadest, kus kasutatakse täpseid, kus ligikaudseid arve;
12. ümardab arve etteantud täpsuseni;
13. ümardab arvutuste (ligikaudseid) tulemusi mõistlikult;
14. selgitab promilli tähendust;
15. leiab terviku protsentides antud osamäära järgi;
16. väljendab kahe arvu jagatist ehk suhet protsentides;
17. leiab, mitu protsenti moodustab üks arv teisest ja selgitab, mida tulemus näitab;
18. määratleb suuruse kasvamist ja kahanemist protsentides kui kahe arvu muudu ja algväärtuse suhet;
19. eristab muutust protsentides muutusest protsendipunktides;
20. tõlgendab reaalsuses esinevaid protsentides väljendatavaid suurusi, lahendab kuni kahesammulisi protsentülesandeid.
21. rakendab protsentarvutust reaalse sisuga ülesannete lahendamisel;
22. arutleb ühishüve ja maksude olulisuse üle ühiskonnas;
23. selgitab laenudega seotud ohte ja kulutusi ning oskab etteantud lihtsa juhtumi varal hinnata laenamise eeldatavat otstarbekust;
24. koostab isikliku eelarve;
25. hindab kriitiliselt manipuleerimisvõtteid (näiteks laenamisel);
26. moodustab reaalse andmete põhjal statistilise kogumi, korrastab seda, moodustab sageduste ja suhteliste sageduste tabeli ja iseloomustab seda aritmeetilise keskmise ja diagrammide abil;
27. joonestab sektordiagrammi (nii arvutil kui ka käsitsi);
28. selgitab tõenäosuse tähendust;

29. katsetulemuste vahetu loendamise kaudu arvutab lihtsamatel juhtudel sündmuse klassikalise tõenäosuse.

Võrdeline ja pöördvõrdeline sõltuvus. Lineaarfunktsioon. Võrrand

1. Tähtavaldise väärtuse arvutamine
2. Lihtsate tähtavaldiste koostamine
3. Võrdeline sõltuvus, võrdelise sõltuvuse graafik, võrdeline jaotamine
4. Pöördvõrdeline sõltuvus, pöördvõrdelise sõltuvuse graafik
5. Lineaarfunktsioon, selle graafik
6. Lineaarfunktsiooni rakendamise näiteid
7. Võrrandi mõiste
8. Võrrandite samaväärsus
9. Võrrandi põhiomadused
10. Ühe tundmatuga lineaarvõrrand, selle lahendamine
11. Võrre.
12. Võrde põhiomadus
13. Võrdekujulise võrrandi lahendamine
14. Lihtsamate, sh igapäevaeluga seonduvate tekstülesannete lahendamine võrrandi abil

Õpilane:

1. arvutab ühetähelise tähtavaldise väärtuse;
2. koostab lihtsamaid avaldisi (näiteks pindala ja ruumala);
3. selgitab näidete põhjal muutuva suuruse ja funktsiooni olemust;
4. selgitab võrdelise sõltuvuse tähendust eluliste näidete põhjal (nt teepikkus ja aeg; rahasumma ja kauba kogus);
5. kontrollib tabelina antud suuruste abil, kas on tegemist võrdelise sõltuvusega;
6. otsustab graafiku põhjal, kas on tegemist võrdelise seosega;
7. toob näiteid võrdelise sõltuvuse kohta ;
8. leiab võrdeteguri;

9. joonestab võrdelise sõltuvuse graafiku;
10. selgitab pöördvõrdelise sõltuvuse tähendust eluliste näidete põhjal (nt ühe kilogrammi kauba hind ja teatud rahasumma eest saadava kauba kogus; kiirus ja aeg);
11. kontrollib tabelina antud suuruste abil, kas on tegemist pöördvõrdelise sõltuvusega;
12. saab graafiku põhjal aru, kas on tegemist pöördvõrdelise sõltuvusega;
13. joonestab pöördvõrdelise sõltuvuse graafiku;
14. teab, mis on lineaarne sõltuvus; eristab lineaarliiget ja vabaliiget;
15. joonestab lineaarfunktsiooni avaldise põhjal graafiku;
16. otsustab graafiku põhjal, kas funktsioon on lineaarne või ei ole.
17. lahendab võrdekujulise võrrandi;
18. lahendab murdarvuliste kordajatega lineaarvõrrandeid;
19. koostab lihtsamate tekstülesannete lahendamiseks võrrandi, lahendab selle;
20. kontrollib tekstülesande lahendit;
21. lahendab kuni kahesammulisi (tekst)ülesandeid protsendarvutuse kohta;
22. koostab lineaarvõrrandi etteantud teksti järgi, lahendab tekstülesandeid lineaarvõrrandi abil;
23. modelleerib õpetaja juhendamisel lihtsamas reaalses kontekstis esineva probleemi ja tõlgendab saadud tulemusi õpetaja juhendamisel.

Keemias saab reaktsioonivõrrandite põhjal siduda ainete koguse leidmise võrdekujulise võrrandi ja protsendarvutuse kohta omandatud teadmiste ja oskustega.

Geomeetrilised kujundid

1. Hulknurk, selle ümbermõõt.
2. Hulknurga sisenurkade summa
3. Rööpkülik, selle omadused
4. Rööpküliku pindala.

5. Romb, selle omadused
6. Rombi pindala
7. Püstprisma, selle pindala ja ruumala

Õpilane:

1. teab, mis on hulknurk, näitab hulknurga tippe, külgi ja nurki, lähiskülgi ja lähisnurki;
2. saab aru mõistest korrapärane hulknurk;
3. arvutab hulknurga übermõõtu, sisenurkade summa ja korrapärase hulknurga ühte nurka;
4. joonestab etteantud külgede ja nurgaga rööpküliku, tema diagonaalid ja kõrguse;
5. teab rööpküliku külgede, nurkade ja diagonaalide omadusi, kasutab neid ülesannete lahe nurga järgi rombi;
6. teab rombi diagonaalide ja nurkade omadusi, kasutab neid ülesannete lahendamisel;
7. joonestab ja mõõdab rombi külgi, kõrgust ja diagonaale, arvutab übermõõdu ja pindala;
8. tunneb kehade hulgast kolmnurkse ja nelinurkse püstprisma;
9. näitab ja nimetab kolmnurkse ja nelinurkse püstprisma põhitahke, näitab selle tippe, külgservi, põhiservi, prisma kõrgust, külgtahke, põhja kõrgust; arvutab kolmnurkse ja nelinurkse püstprisma pindala ja ruumala;
10. mõõdab rööpküliku küljed ja kõrguse, arvutab übermõõdu ja pindala; joonestab etteantud külje ja kõrguse, arvutab pindala.

Üksliikmed

Üksliige

1. Sarnased üksliikmed

2. Naturaalarvulise astendajaga astmed
3. Võrdsete alustega astmete korrutamine ja jagamine
4. Astendaja null, negatiivse täisarvulise astendajaga astmete näiteid
5. Korrutise astendamine
6. Jagatise astendamine
7. Astme astendamine
8. Üksliikmete liitmine ja lahutamine
9. Üksliikmete korrutamine
10. Üksliikmete astendamine
11. Üksliikmete jagamine
12. Ülesandeid tehetele naturaalarvulise astendajaga astmetega
13. Arvu 10 negatiivse täisarvulise astendajaga aste
14. Arvu standardkuju, selle rakendamise näiteid

Õpilane:

1. teab mõisteid üksliige ja selle kordaja;
2. teab, et kordaja 1 jäetakse kirjutamata ja miinusmärk üksliikme ees tähendab kordajat -1 ;
3. viib üksliikme normaalkujule ja leiab selle kordaja;
4. korrutab ühe ja sama alusega astmeid $a^m \cdot a^n = a^{m+n}$;
5. astendab korrutise $(a \cdot b)^n = a^n \cdot b^n$;
6. astendab astme $(a^m)^n = a^{m \cdot n}$;
7. jagab võrdsete alustega astmeid $a^m : a^n = a^{m-n}$;
8. astendab jagatise $(a : b)^n = a^n : b^n$;
9. koondab üksliikmeid;
10. korrutab ja astendab üksliikmeid ;
11. teab, et
12. $10^{-1} = 0,1$
13. $10^{-2} = 0,01$
14. $10^{-3} = 0,001$

15. $10^{-4} = 0,0001$

16. kirjutab kümnendmurru 10-ne astmete abil;

17. kirjutab suuri ja väikseid arve standardkujul, selgitab standardkujuliste arvude kasutamist teistes õppeainetes ja igapäevaelus.

Lõiming teiste õppeainetaga.

IKT: programmid GeoGebra, Function, kalkulaatori kasutamine

Matemaatikanädal. Õpilastel on huvi ja rõõm matemaatikaga tegelemisest. Õpilased oskavad hinnata oma matemaatikaalaseid teadmisi

Õuesõpe:

Õppekäigud ettevõtetesse ja loodusesse Õpilased näevad matemaatika seoseid majandusega (karjäär, matemaatika kasutamine erinevates ametites) ja looduskeskkonnaga Õpilased külastavad asutusi, looduskeskusi, õpperadu. Õpilased koguvad, analüüsivad infot matemaatikaülesannete lahendamiseks. laseid teadmisi. Õpilased lahendavad erineva stiili ja raskusastmega matemaatikaülesandeid.

8. klassi matemaatiks ainekava (140 tundi)

Õppesisu

Hulkliikmed

1. Hulkliige
2. Hulkliikmete liitmine ja lahutamine

3. Hulkliikme korrutamine ja jagamine üksliikmega
4. Hulkliikme tegurdamine ühise teguri sulgudest väljatoomisega
5. Kaksliikmete korrutamine
6. Kahe üksliikme summa ja vahe korrutis
7. Kaksliikme ruut
8. Hulkliikmete korrutamine
9. Hulkliikme tegurdamine valemite kasutamisega
10. Algebralise avaldise lihtsustamine

Õpilane:

1. teab mõisteid hulkliige, kaksliige, kolmliige ja nende kordajad;
2. korrastab hulkliikmeid;
3. arvutab hulkliikme väärtuse;
4. liidab ja lahutab hulkliikmeid, kasutab sulgude avamise reeglit;
5. korrutab ja jagab hulkliikme üksliikmega;
6. toob teguri sulgudest välja;
7. korrutab kaksliikmeid; näiteks: $(a+b)(c+d) = ac+ad+bc+bd$;
8. leiab kahe üksliikme summa ja vahe korrutise $(a+b)(a-b) = a^2 - b^2$
9. leiab kaksliikme ruudu $(a+b)^2 = a^2+2ab+b^2$; $(a-b)^2 = a^2-2ab+b^2$;
10. korrutab hulkliikmeid;
11. tegurdab avaldist kasutades ruutude vahe ning summa ja vahe ruudu valemid;
12. teisendab ja lihtsustab algebralisi avaldiseid.

Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteem

1. Lineaarvõrrandi lahendamine
2. Kahe tundmatuga lineaarvõrrandi graafiline esitus
3. Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi lahendamine graafiliselt
4. Liitmisvõte.
5. Asendusvõte.

6. Lineaarvõrrandisüsteemi graafiline lahendamine
7. Lihtsamate, sh igapäevaeluga seonduvate tekstülesannete lahendamine kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi abil

Õpilane:

1. tunneb ära kahe tundmatuga lineaarse võrrandisüsteemi;
2. lahendab kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi graafiliselt
3. lahendab kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi liitmisvõttega
4. lahendab kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi asendusvõttega;
5. lahendab lihtsamaid tekstülesandeid kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi abil;

Geomeetrilised kujundid

1. Definiitsioon. Aksiom. Teoreemi eeldus ja väide
2. Näiteid teoreemide tõestamisest
3. Kahe sirge lõikamisel kolmanda sirgega tekkivad nurgad
4. Kahe sirge paralleelsuse tunnused
5. Kolmnurga kesklõik, selle omadus
6. Trapets. Trapetsi kesklõik, selle omadus
7. Kolmnurga välisnurk, selle omadus
8. Kolmnurga sisenurkade summa
9. Kolmnurga mediaan.
10. Mediaanide lõikepunkt ehk raskuskese, selle omadus
11. Kesknurk
12. Ringjoone kaar
13. Kõõl
14. Piirdenurk, selle omadus
15. Ringjoone puutuja
16. Ringjoone puutuja ja puutepunkti joonestatud raadiuse ristseis

17. Kolmnurga ümber- ja siseringjoon
18. Kõõl- ja puutujahulknurk, apoteem
19. Võrdelised lõigud
20. Sarnased hulknurgad
21. Kolmnurkade sarnasuse tunnused
22. Sarnaste hulknurkade ümbermõõtude suhe
23. Sarnaste hulknurkade pindalade suhe
24. Maa-alade kaardistamise näiteid

Õpilane:

1. selgitab definitsiooni ning teoreemi, eelduse ja väite mõistet;
2. kasutab dünaamilise geomeetria programmi seaduspärasuste avastamisel ja hüpoteeside püstitamisel;
3. selgitab mõne teoreemi tõestuskäiku;
4. defineerib paralleelseid sirgeid, teab paralleelide aksioomi;

teab, et:
 5. kui kaks sirget on paralleelsed kolmandaga, siis nad on paralleelsed teineteisega;
 6. kui sirge lõikab ühte kahest paralleelsest sirgest, siis ta lõikab ka teist;
 7. kui kaks sirget on risti ühe ja sama sirgega, siis need sirged on teineteisega paralleelsed;
 8. näitab joonisel ja defineerib lähisnurki ja põiknurki;
 9. teab sirgete paralleelsuse tunnuseid ning kasutab neid ülesannete lahendamisel;
 10. joonestab ja defineerib kolmnurga välisnurga;
 11. kasutab kolmnurga välisnurga omadust;
 12. joonestab ja defineerib kolmnurga kesklõigu;
 13. teab kolmnurga kesklõigu omadusi ja kasutab neid ülesannete lahendamised;
 14. defineerib ja joonestab trapetsi;
 15. liigib nelinurki;
 16. joonestab ja defineerib trapetsi kesklõigu;
 17. teab trapetsi kesklõigu omadusi ning kasutab neid ülesannete lahendamisel;

18. defineerib ja joonestab kolmnurga mediaani, selgitab mediaanide lõikepunkti omaduse;
19. joonestab etteantud raadiuse või diameetriga ringjoone;
20. leiab jooniselt ringjoone kaare, kõõlu, kesknurga ja piirdenurga;
21. teab seost samale kaarele toetuva kesknurga ja piirdenurga suuruste vahel ning kasutab seda teadmist ülesannete lahendamisel;
22. joonestab ringjoone lõikaja ja puutuja;
23. teab puutuja ja puutepunkti tõmmatud raadiuse vastastikust asendit ja kasutab seda ülesannete lahendamisel;
24. teab, et ühest punktist ringjoonele joonestatud puutujate korral on puutepunktid võrdsetel kaugustel sellest punktist ning kasutab seda ülesannete lahendamisel;
25. teab, et kolmnurga kõigi külgede keskristsirged lõikuvad ühes ja samas punktis, mis on kolmnurga ümberringjoone keskpunkt;
26. joonestab kolmnurga ümberringjoone (käsitsi joonestusvahendite abil ja arvuti abil);
27. teab, et kolmnurga kõigi nurkade poolitajad lõikuvad ühes ja samas punktis, mis on kolmnurga siseringjoone keskpunkt;
28. joonestab kolmnurga siseringjoone (käsitsi joonestusvahendite abil ja arvuti abil);
29. joonestab korrapäraseid hulknurki (kolmnurk, kuusnurk, nelinurk, kaheksanurk) käsitsi joonestusvahendite abil ja arvuti abil;
30. selgitab, mis on apoteem ja joonestab selle;
31. arvutab korrapärase hulknurga ümbermõõdu;
32. kontrollib antud lõikude võrdelisust;
33. teab kolmnurkade sarnasuse tunnuseid ja kasutab neid ülesannete lahendamisel;
34. teab teoreeme sarnaste hulknurkade ümbermõõtude ja pindalade kohta ning kasutab neid ülesannete lahendamisel;
35. selgitab mõõtkava tähendust;
36. lahendab rakendusliku sisuga ülesandeid (pikkuste kaudne mõõtmine; maa-alade plaanistamine; plaani kasutamine looduses).

Üldpädevused ja lõiming teiste õppeainetega.

IKT: programm Geogebra, Funktion, Wiris kalkulaatori kasutamine

Matemaatika-alased võistlused (Känguru, pranglimine) Õpilased oskavad hinnata oma matemaatika-alaseid teadmisi. Õpilased lahendavad erineva stiili ja raskusastmega matemaatikaülesandeid (valikvastustega ül, pranglimine jne)

8. klassi loovtööd. Õpilased oskavad kasutada tabelitöötlusprogramme andmete töötlemiseks ja diagrammide joonestamiseks. Õpilased oskavad lugeda andmeid ja eristada olulist ebaolulisest. Õpilased koguvad, töötlevad ja analüüsivad statistilisi andmeid ning joonestavad nende põhjal diagramme.

Õuesõpe:

Õppekäigud ettevõtetesse ja loodusesse

Õpilased näevad matemaatika seoseid majandusega (karjäär, matemaatika kasutamine erinevates ametites) ja looduskeskkonnaga

Õpilased külastavad asutusi, looduskeskusi, õpperadu.

Õpilased koguvad, analüüsivad infot matemaatika ülesannete lahendamiseks

Õpilased määravad ligikaudselt puude pikkuseid ja kauguseid maastikul.

9. klassi matemaatiks ainekava (175 tundi)

Õppesisu

Ruutvõrrand ja ruutfunktsioon

1. Arvu ruutjuur
2. Ruutjuur korrutisest ja jagatisest
3. Ruutvõrrand
4. Ruutvõrrandi lahendivalem
5. Ruutvõrrandi diskriminant
6. Taandatud ruutvõrrand

7. Lihtsamate, sh igapäevaeluga seonduvate tekstülesannete lahendamine ruutvõrrandi abil
8. Ruutfunktsioon $y = ax^2 + bx + c$, selle graafik
9. Parabooli nullkohad ja haripunkt

Õpilane:

1. eristab ruutvõrrandit teistest võrranditest;
2. nimetab ruutvõrrandi liikmed ja nende kordajad;
3. viib ruutvõrrandeid normaalkujul;
4. liigstab ruutvõrrandeid täielikeks ja mittetäielikeks;
5. taandab ruutvõrrandi;
6. lahendab mittetäielikke ruutvõrrandeid;
7. lahendab taandamata ruutvõrrandeid ja taandatud ruutvõrrandeid vastavate lahendivalemite abil;
8. kontrollib ruutvõrrandi lahendeid;
9. selgitab ruutvõrrandi lahendite arvu sõltuvust ruutvõrrandi diskriminandist;
10. lahendab lihtsamaid, sh igapäevaeluga seonduvaid tekstülesandeid ruutvõrrandi abil;
11. õpetaja juhendamisel modelleerib ja lahendab lihtsaid, reaalses kontekstis esinevaid probleeme ja tõlgendab tulemusi;
12. eristab ruutfunktsiooni teistest funktsioonidest;
13. nimetab ruutfunktsiooni ruutliikme, lineaarliikme ja vabaliikme ning nende kordajad;
14. joonestab ruutfunktsiooni graafiku (parabooli) (käsitsi ja arvutiprogrammi abil) ja selgitab ruutliikme kordaja ning vabaliikme geomeetrilist tähendust;
15. selgitab nullkohtade tähendust, leiab nullkohad graafikult ja valemist;
16. loeb jooniselt parabooli haripunkti, arvutab parabooli haripunkti koordinaadid;
17. paraboolide uurimiseks joonestab graafikud arvutiprogrammi abil (nt Wiris; Geogebra; Funktion);
18. kasutab funktsioone lihtsamate reaalsusest tulenevate probleemide modelleerimisel;

Ratsionaalavaldised

Algebraalne murd, selle taandamine

1. Tehted algebraliste murdudega
2. Ratsionaalavaldise lihtsustamine (kahetehtelised ülesanded)

Õpilane:

1. tegurdab ruutkolmliikme vastava ruutvõrrandi lahendamise abil;
2. teab, millist võrdust nimetatakse samasuseks;
3. teab algebralise murru põhiomadust;
4. taandab algebralise murru algebralise murru kasutades hulkliikmete tegurdamisel korrutamise abivalemeid, sulgude ette võtmist ja ruutkolmliikme tegurdamist;
5. laiendab algebralist murdu;
6. korrutab, jagab ja astendab algebralisi murde;
7. liidab ja lahutab ühenimelisi algebralisi murde;
8. teisendab algebralisi murde ühenimelisteks;
9. liidab ja lahutab erinimelisi algebralisi murde;

Geomeetrilised kujundid

1. Pythagorase teoreem
2. Korrapärane hulknurk, selle pindala
3. Nurga mõõtmine
4. Täisnurkse kolmnurga teravnurga siinus, koosinus ja tangens
5. Püramiid
6. Korrapärase nelinurkse püramiidi pindala ja ruumala
7. Silinder, selle pindala ja ruumala
8. Koonus, selle pindala ja ruumala
9. Kera, selle pindala ja ruumala

Õpilane:

1. kasutab dünaamilise geomeetria programme seaduspärasuste avastamisel ja hüpoteeside püstitamisel;
2. selgitab mõne teoreemi tõestuskäiku;
3. arvutab Pythagorase teoreemi kasutades täisnurkse kolmnurga hüpotenuusi ja kaateti;
4. leiab taskuarvutil teravnurga trigonomeetriliste funktsioonide väärtusi;
5. trigonomeetriat kasutades leiab täisnurkse kolmnurga joonelemendid;
6. tunneb ära kehade hulgast korrapärase püramiidi;
7. näitab ja nimetab korrapärase püramiidi põhitahu, külgtahud tipu; kõrguse, külgservad, põhuservad, püramiidi apoteemi, põhja apoteemi;
8. arvutab püramiidi pindala ja ruumala;
9. skitseerib püramiidi;
10. arvutab korrapärase hulknurga pindala;
11. selgita, millised kehad on pöördkehad; eristab neid teiste kehade hulgast;
12. selgitab, kuidas tekib silinder;
13. näitab silindri telge, kõrgust, moodustajat, põhja raadiust, diameetrit, külgpinda ja põhja;
14. selgitab ja skitseerib silindri telglõike ja ristlõike;
15. arvutab silindri pindala ja ruumala;
16. selgitab, kuidas tekib koonus;
17. näitab koonuse moodustajat, telge, tippu, kõrgust, põhja, põhja raadiust ja diameetrit ning külgpinda ja põhja;
18. selgitab ja skitseerib koonuse telglõike ja ristlõike;
19. arvutab koonuse pindala ja ruumala;
20. selgitab, kuidas tekib kera;
21. eristab mõisteid sfäär ja kera,
22. selgitab, mis on kera suuring;
23. arvutab kera pindala ja ruumala.

Geomeetria visualiseerimisel kasutan dünaamilise geomeetria programme (nt Geogebra)

Õpitulemused

III kooliastme lõpuks õpilane:

1. koostab ja rakendab sobivaid matemaatilisi mudeleid erinevate eluvaldkondade ülesandeid lahendades;
2. püstitab hüpoteese (sh matemaatilisi ning tervise, ohutuse ja keskkonna kohta), kontrollib neid, üldistab ning arutleb loogiliselt;
3. põhjendab väiteid, on omandanud esmase tõestusoskuse;
4. kasutab matemaatiliste seoste uurimisel arvutit ja muid abivahendeid;
5. näeb seoseid erinevate matemaatiliste mõistete vahel ning loob neist süsteemi;
6. hindab oma matemaatilisi teadmisi ja oskusi ning arvestab neid edasist tegevust kavandades.

Lõiming.

Õppekäigud ettevõtetesse ja loodusesse Õpilased näevad matemaatika seoseid majandusega (karjäär, matemaatika kasutamine erinevates ametites) ja looduskeskkonnaga Õpilased külastavad asutusi, looduskeskusi, õpperadu. Õpilased koguvad, analüüsivad infot matemaatikaülesannete lahendamiseks.

Õuesõpe:

Õpilased kasutavad ülesande lahendamisel Pythagorase teoreemi. Kui on ülesanded päikese langemisnurga kohta, siis on vajalik ka selgitus, mida selle nurga all mõeldakse..

Määravad ligikaudselt puude pikkuseid ja kauguseid maastikul.

Orienteerumine kaardi (plaani) järgi.

Ühtlase liikumise kirjeldamine. Teepikkuse graafik sõltuvalt ajast.